

Arbetsmiljöguide #3.1 Planering och genomförande av lyftoperationer

Syfte/ Omfattning

Guiden syftar till att ge konkret vägledning för entreprenören vad gäller säkra lyftoperationer och på så sätt motverka risker som kan finnas.

Utsedda personer

Lyftsamordnare

Då en lyftsamordnare behöver utses, kan arbetsuppgiften fördelas till någon med rätt erfarenhet och utbildning beroende på storlek och komplexitet på lyftoperationerna som ska genomföras. Det är normalt inte lämpligt att utse en yrkesarbetare utifrån uppgifter, ansvarsställning och befogenheter. Lyftsamordnarens uppgifter kan vara exempelvis att:

- samordna planering och genomförande av lyftoperationer med angränsande arbetsplatser eller områden för att undvika kollisioner
- ha kontroll över de lyftanordningar och personer som är inblandade i lyftoperationerna på arbetsplatsen
- kontrollera och följa upp lyft
- utarbeta skriftliga lyftplaner i de fall det krävs
- se till att samordning och samverkan mellan olika kranar /lyftanordningar sker.

Lyftledare

En del av arbetsgivaransvaret kan då det är aktuellt vara att utse en företrädare vad gäller planering och genomförande av lyftoperationer. Det är alltid aktuellt vid samlyft eller personlyft men det kan också finnas andra tillfällen då det är lämpligt att någon:

- Ansvara för planeringen av lyftet/lyften som behöver göras
- Leder och övervakar specifika lyft

Kranförare/maskinoperatör

Den som manövrerar en lyftanordning behöver ha lämpliga kvalifikationer, som kan verifieras samt ha erfarenhet och god kännedom om den aktuella maskinen.

Lastkopplare och signalman

Dessa uppfyller krav genom att

- vara kvalificerad för uppgiften och ha dokumenterad utbildning
- vara lätta att känna igen för den som kör lyftanordningen, t.ex avvikande färg på hjälm och/eller jacka
- ha radiokommunikation med kranföraren till kranen de kontrollerar

INBEN SKA SKADAS
PÅ VÅRA BYGGEN

Planering av lyftoperationer

Farliga situationer förhindras t.ex. genom att:

- lyftsamordnare eller BAS-U anvisar plats där lyftanordning kan ställas upp (Markeras exempelvis på APD-plan)
- endast lyftanordning med godkänd besiktning används för lyft
- endast personer som har utbildning/kompetens och arbetsgivarens skriftliga tillstånd till att utföra lyftoperationer får utföra lyftoperationerna
- endast använda lyftutrustning som är CE-märkt, har angiven maxlast, är kontrollerad och godkänd för användning.
- lyftledare utses vid samlyft med uppdraget att planera och övervaka lyft för att säkerställa att det genomförs enligt gällande regler och planering.
- planera personlyft då specifika regler gäller. En lyftledare utses av entreprenören som utför personlyft med uppgift att planera, och övervaka lyft för att säkerställa att det genomförs enligt gällande regler
- vid arbete som kräver manuell inpassning av en last används en lyftanordning som kan regleras.

Kompetens/dokumentation/intyg

Lyftsamordnare, lyftledare och alla direkt involverade i lyftoperationen ska ha dokumenterad utbildning. Den som använder lyftanordningen, lastkopplare och signalman ska alla ha dokumenterad utbildning (minsta nivå Säkra Lyft) och arbetsgivarens skriftliga tillstånd.

Arbetsberedning

Arbetsberedningen omfattar minst:

- Typ av lyftanordning och lyftutrustning
- Vilka personer som är inblandade och vilka uppgifter man har
- Kommunikationssätt, ex. radio eller "handsignaler".
Signalprov genomförs alltid innan lyftoperationen påbörjas. Om kommunikationsradio används ska kranar sinsemellan ha egen säkerhetskanal.
- Lyft-korridorer och hur de spärras av och skyltas.
- Hur lyft genomförs i blindzoner.
- Speciella åtgärder vid extra riskfyllda lyftoperationer, t. ex samordning när flera kranar lyfter i samma område.
- Vid samlyft tas specifika rutiner fram för att säkra att ingen överbelastning sker av lyftanordningarna, att kommunikationen fungerar och att samordningen fungerar genom hela operationen.

INBEN SKA SKADAS
PÅ VÅRA BYGGEN

Under arbete

- Styrlina bör användas för att kontrollera hängande last, om inte riskbedömning visar att detta tillför större risker.
- Endast signaler från utsedda signalmän gäller, dock ska Maskin-/Kranföraren omedelbart reagera på stoppsignal oberoende av vem som ger den.
- Lastkopplare ska kontrollera lyftutrustning okulärt och manuellt innan lyft. Skadad utrustning ska omedelbart tas ur bruk och kasseras.
- Stroppar som är märkt som engångsstropp används endast för det gods det levereras med, och ska sedan kasseras.

Vid personlyft

Kräver föreskrifterna att en dokumenterad lyftplanering görs, tänk på:

- Torn-/mobilkran eller truck får bara användas till personlyft om det bedöms vara bättre och säkrare än med arbetsutrustning som är konstruerad för personlyft, t.ex en mobil arbetsplattform, eller att använda ställning.
- Kommunikationsradio användas alltid för kommunikation mellan Maskin-/Kranföraren och personal i korgen om avståndet är mer än 25 meter
- Att den personliga fallskyddsutrustning som då ska användas, kopplas i definierad förankringspunkt i korgen. Om en frihängande krankorg används, utnyttja krankroken som förankringspunkt.
- Eventuell last, t.ex material bör inte sticka ut ur korgen så att det kan ramla ner, haka i och fastna eller få korgen i svängning.
- Personlyftledaren som utsetts ska ha överinseende över hur lyften går.

Vid samlyft (flera lyftanordningar lyfter samma objekt samtidigt)

Gör alltid arbetsberedning och se till att Lyftledaren medverkar på plats under hela operationen.

Referenser: Arbetsmiljöstandard #3 Lyftoperationer